

Bediüzzaman'ın da katıldığı I.Dünya Savaşı'nda Almanlarla Osmanlının ittifak etmesini; "Ey iman edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin." âyeti delil getirilerek yanlış bulunuyor ve Said Nursi de bu yüzden eleştiriliyor. Buna ne dersiniz?

Şunu belirtelim ki, "**ittifak**" demek dince, imanca ve akidece bir ittifak demek değildir. Hem **ittifak**, **ittihad** demek de değildir. **İttifak**, işbirliği, çalışma ve ticaret ortaklığı gibi manalara gelirken; **ittihad ise**, tamamen içli dışlı olmak ve kaynaşmak anlamındadır.¹

Yani ittifak hâlinde; ittifak eden unsurlar kendi niteliklerini koruyarak, birbirine karışıp, tek bir şey olmadan, belli bir amaç için geçici bir işbirliği yaparlar. Bu durumda ittifak etmeden önce var olan iki unsur, ittifak ettikten sonra da iki unsur halinde devam eder.

İttihad hâlinde ise; ittihad eden unsurlar kendi niteliklerini korumayıp, birbirine karışıp tek bir şey olur. Yani birlik olurlar. Böylece ittihad etmeden önce var olan iki unsur, ittihad ettikten sonra artık tek bir unsur halini alır.²

Öyle ise ittifak, bir Müslüman'ın bir Müslüman'la veya gayri müslimle yapabileceği bir anlaşma iken; **ittihad ise**, bir Müslüman'ın ancak bir Müslüman'la yapabileceği imtizaştır, birlik beraberlik olma durumudur.³

Osmanlı Devleti ile Almanya'nın I. Dünya Savaşı'ndaki münasebeti ise savaş için geçerli olan bir anlaşma, yani ittifaktı. Nitekim savaş bittiği sırada Almanya kendi derdine, Osmanlı ise kendi mücadelesine dönmüştü.

Müslümanların Ehl-i kitapla ittifak edebilmesini, bu ümmete Hz. Peygamber (asv) ders vermiştir. Evet, Hz. Peygamber (asv)'in hayatında Ehl-i kitapla ittifak ettiği olaylar pek çoktur. Bunlardan birkaçını burada zikretmek ittifak meselesini anlaşılması açısından gereklidir:

İlk olarak Hz. Peygamber (asv)'in Medine halkı olan Yahudilerle yaptığı anlaşmayı zikretmek gerekir.(*). Hz. Peygamber (asv) Medine'ye hicret ettikten sonra Mekke'li müşriklerin Medine'ye saldırması ihtimaline karşı; Medine ahalisinin temsilcileri ile görüşmeler yapılarak, elli iki maddelik sözleşme taraflarca imzalandı.⁴

Bu anayasaya göre Müslüman ve Yahudiler, dışardan gelecek herhangi bir hücum karşısında beraberce şehri müdafaa edecekler, bu hususta birbirlerinin yardımına koşacaklardır. Bu hücum ister Yahudilere ister Müslümanlara olmuş olsun.⁵

Hız. Peygamber (asv) burada Müslüman halkın rahat ve emin olmaları için Medine halkı olan Yahudilerle ittifak etmiştir.

İkincisi; Hz. Peygamber (asv)'in Medine civarı kabilelerinden olan Demre b. Bekiroğullarıyla yaptığı sözleşmedir. Bu yazılı anlaşmada iki tarafın birbiriyle savaşmayacağı, birbirlerinin düşmanlarına yardım etmeyecekleri ve bu kabile İslam'a karşı çıkıp düşman tavrı takınmadığı sürece Resulullah (asv)'tan yardım görecekları yazılıydı.⁶

Görüldüğü gibi Peygamber Efendimiz (asv), Müslümanlara muaraza vaziyeti almamış, başka kabilelerle, düşmana karşı muvakkaten de olsa bazı anlaşmalara girmiştir.

Bu örnekler neticesinde Müslümanların Ehl-i kitapla ittifak edebilmelerinin caiz olduğu anlaşılmıştır.

İttifak meselesinin mahiyetini aydınlattıktan sonra, Maide sûresi 51. âyetin bu mesele ile irtibatının tahliline geçelim.

Bu konuda ilk önce şunu söylemek gerekir ki; Kur'an-ı Hakim'in herhangi bir âyetini hiçbir dini bilgiye dayanmadan tefsir etmeye kalkışmak, cesaretle ifrat edenlerin işidir. Zira Peygamber Efendimiz (asv) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Kim Kur'an hakkında ilimsiz fikir yürütür (tefsir ederse) -diğer rivâyette kendi görüşüyle tefsir ederse-, cehennemdeki yerine hazırlansın."(Rudani, Cem'ul-fevaid, 2009,452)

Maide sûresi 51. âyeti (**Ey iman edenler! Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin.**) Müslümanların Ehl-i kitapla olan ilişkisini bütün bütün ortadan kaldırmaz. Nitekim aynı sûrenin 5. âyetinde Allah (c.c) Ehl-i kitap olan kadınlarla evlenmeyi ve onların yemeklerini yemeği caiz kılıyor. Bu durumda Maide sûresi 51. âyeti delil getirerek böyle ortak hareketlere karşı çıkılamaz. Kur'an'ın yasakladığı dostluk, içli dışlı olmak, onlarla Müslümanların sırlarını paylaşmak; hatta Müslümanlara karşı onlarla işbirliği içerisinde olmaktır.⁷

Diğer taraftan şu âyetler "**dost edinilmemeleri** " istenilen kâfirlerin (özellikle Ehl-i kitaptan olanların) bütün kafirler olmadığını açıkça belirtmektedir.

"Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alay ve eğlence konusu edinenleri ve kâfirleri dost edinmeyin. Eğer iman ediyorsanız, Allah'a karşı gelmekten sakının."(Maide, 5/57)

"Allah sizinle din uğrunda savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayanlara iyilik yapmanızı ve onlara adil davranmanızı yasaklamaz. Çünkü Allah adaletli olanları sever." (Mümteherine, 60/8)⁸

Maide sûresi 51. âyetin tefsirinde Elmalılı Hamdi Yazır şöyle demektedir:

"Özetle, onları dost olur sanıp da yakın dostlarınız gibi sıkı fıkı beraberliklere dalmayınız, tuzaklarına düşmeyiniz, isteklerine iştirak etmeyiniz. Şu halde müminler Yahudi ve Hristiyanlara iyilik etmekten, dostluk yapmaktan, onlara amir olmaktan yasaklanmış değil, onları dost edinmekten ve yordaklık etmekten yasaklanmışlardır."⁹

Yine bu âyeti kendisine soranlara, ahir zaman müfessiri Bediüzzaman şöyle cevap vermektedir:

"Bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile yahudiyet ve nasraniyet olan ayineleri hasebiyledir. Hem de bir adam zatı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya sanatı içindir. Öyle ise her bir Müslüman'ın her bir sıfatı Müslüman olmadığı gibi, her bir kafirin dahi bütün sıfat ve sanatları kafir olmak lazım gelmez. Binaenaleyh Müslüman olan bir sıfatı veya bir sanatı istihsan etmekle iktibas etmek neden caiz olmasın? Ehl-i kitaptan bir haremın olsa elbette seveceksin."

"Saniyen: Zaman-ı Saadette bir inkılab-ı azim-i dini vücuda geldi. Bütün ezhanı nokta-i dine çevirdiğinden, bütün muhabbet ve adaveti o noktada toplayıp muhabbet ve adavet ederlerdi. Onun için gayr-ı müslimlerle olan muhabbetten nifak kokusu geliyordu. Lakin şimdi alemdeki bir inkılab-ı azim-i medeni ve dünyevidir. Bütün ezhanı zabt ve ukulü meşgul eden nokta-i medeniyet, terakki ve dünyadır. Zaten onların ekserisi, dinlerine o kadar mukayyed değildirler. Binaenaleyh onlarla dost olmamız, medeniyet ve terakkilerini istihsan ile iktibas etmektir. Ve her saadet-i dünyeviyein esası olan asayişi muhafazadır. İşte şu dostluk, katiyyen nehy-i Kur'anide dahil değildir."[\(Münazarat\)](#)

Yani, onları Yahudi ve Hristiyan oldukları için dost edinmeyeceğiz. İslam'ın nuruna kavuşan bir kişinin batıl dinlere ve onların mensuplarına dostluk beslemesi düşünülemez. Ancak, o kişilerle dünyevi işler olan ticaret, sanat, teknoloji, siyaset konularında diyalog kurarız. Bütün bunlar onların dinlerini sevmek demek değildir. Üstad'ımız bu manaları işlerken şu çarpıcı örneği verir:

"Ehl-i kitaptan bir harem olsa elbette seveceksin."

İslam hukukunda Ehl-i kitaptan kız alınabilir, onlarla evlenmek caizdir. Bu cevaza binaen bir Müslüman bir Hristiyan'la evlense, onun hanımı olması cihetiyle sevebilir. Bu sevgi âyetin yasakladığı dostluğa dahil değildir. Ancak onu Hristiyan olduğu cihetiyle, yani dininden dolayı sevemez.

Üstad, söz konusu soruya verdiği cevabın son kısmından önce "*onların dinlerine çok fazla bağlı olmadıklarına*" dikkat çeker, daha sonra **onlarla münasebet kurmamızın iki önemli yönünü** nazara verir: **Birisi**, onlardan medeniyet ve terakki noktasında istifade etmemiz. **Diğeri ise**, onlarla iyi geçinerek, asayiş muhafaza etmemiz.¹⁰

Yapılan tahkikat sonucunda Osmanlı Devleti'nin Almanya ile ittifak etmeyip ittifak ettiği, ve bu tür ittifakı Peygamber Efendimiz (asv'den ders aldığı ve Maide sûresi 51. âyetinin bu savaşla irtibatlandırılacak bir yönünün olmadığı meydana çıkmıştır.

Tek dertleri Said Nursi'yi karalamak olanların, sûret-i haktan görünüp, güya âyeti delil getirerek savaşta Osmanlı'yı dinen haksız çıkarıp; Said Nursi'yi de savaşmış olması hasebiyle haksız çıkarmak için bu kadar ileri gidip, bu savaşta savaşp şehit olan iki milyon şehidin kanlarını hiçe saymaları hayırsızlıkların en hayırsızıdır.

Kaynaklar:

1. Abdülkadir Badıllı, *Güneş Üflemekle Sönmez*, s.22.

2. Ömer Sevinçgül, *Özel Lugat Kelime-Terim-Terkip*, s.322.

3. Badıllı, *age*.

(*) *Peygamberimiz(asv) o sırada bütün Medine halkından temsilcilerle görüşüp sözleşme yapmış, yani sözleşme Medine'deki her türlü inançtan insana şamildi. Ancak o sırada Medine'de Müslümanların dışında ekseriyet itibariyle Yahudiler bulunduğu için Peygamberimizin Yahudilerle yaptığı anlaşma olarak bilinir.N.C*

4. Salih Suruç, *Peygamberimizin Hayatı*, s.356; Abdülaziz Hatip, *Kur'an ve Hz. Peygamber aleyhindeki iddialara cevaplar*, s.156.

---

5. *Suruç, age.*

6. *a.g.e, s.363*

7. *İsmail Mutlu, Dinlerarası Diyalogda Tehlikeli Dönemeç ve Kırmızı Çizgiler, s.303.*

8. *a.g.e., s304*

9. *Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, III/291.*

10. *Alaaddin Başar, Sorularla Risale-i Nur Dersleri-1, s.104-105.*